

BORY TUCHOLSKIE ^[1]

Wysłane przez kdruczynska w pon., 2019-04-29 11:42

Choć natura pożałowała im żyznych gleb, w zamian dała bogactwo lasów. Głównym zajęciem Borowiaków był wyrąb drzewa, jego spław rzekami i jeziorami. Bogaty drzewostan pozwalał rozwijać się bartnictwu, smolarstwu i węglarstwu. Ludzie trudnili się też łowiectwem, myślistwem i rybołówstwem, a także tkactwem, garncarstwem, kowalstwem i plecionkarstwem. Wyplatano z materiału pozyskanego z korzeni jałowca, świerku i sosny. Popularne było także snycerstwo, z którym wiąże się, zapomniana dziś, sztuka produkcji fajek i tabakier.

Budownictwo

Borowiacka architektura to drewniane domy z dwuspadowym dachem pokrytym słomą lub dranicą. Ich szczyty zdobiły tzw. bociónie łby – skrzyżowane ze sobą przedłużone wiatrownice, a także wycinane w deskach serca, krzyże, czy ptaki. Nazywano je żartobliwie pierdołko, pupka, fjiifjidełko. Borowiackie zagrody dzielono na gburskie i putkierskie. Chłopów z gospodarstwami powyżej 15 ha nazywano gburami, a tych co mieli mniej niż 5 ha – putkierami.

Strój i haft

Utrzymany w odcieniach brązu, od jasnożółtego po czerniejący, borowiacki strój i haft nawiązują do natury. Przywołują kolory lasu, gleby i bursztynu. Dzisiejszy strój borowiacki to stylizowana kreacja, a jedyną historyczną częścią jest bogato haftowany czepek kobiety – „złotnica”.

Obrzędy i zwyczaje

Między Wigilią a Nowy Rokiem nie wolno było prac. Wierzono, że gospodyni, która złamie ten zakaz może wyprać kogoś z domowników, czyli spowodować jego śmierć. W noc sylwestrową młodzież dopuszczała się różnych psikusów: zatykała kominy, malowała okna na czarno, przenosiła sprzęty i podmieniała inwentarz w oborach. Zdarzało się, że gospodarze po Sylwestrze przez długi czas szukali po wsi swoich bram lub furtek, a wozy znajdowali na... dachu chałupy.

Kuchnia

Dawne pożywienie Borowiaków Tucholskich opierało się głównie na produktach pozyskiwanych z własnych upraw i darów lasu. Od drugiej poł. XIX w. zaczęły dominować potrawy z ziemniaków, a Borowiacy zyskali u sąsiadów miano „bulwiarzy”. Tradycyjnym daniem jest tu nadal szandar - pieczony placek ziemniaczany, podawany z sosami lub zasmażaną kapustą. Na ośłodę warto spróbować „fjut”, czyli „cyrop z buraka cukrowego”. Ten słodki, lejący się syrop o konsystencji płynnego miodu ma lekki posmak i zapach karmelu.

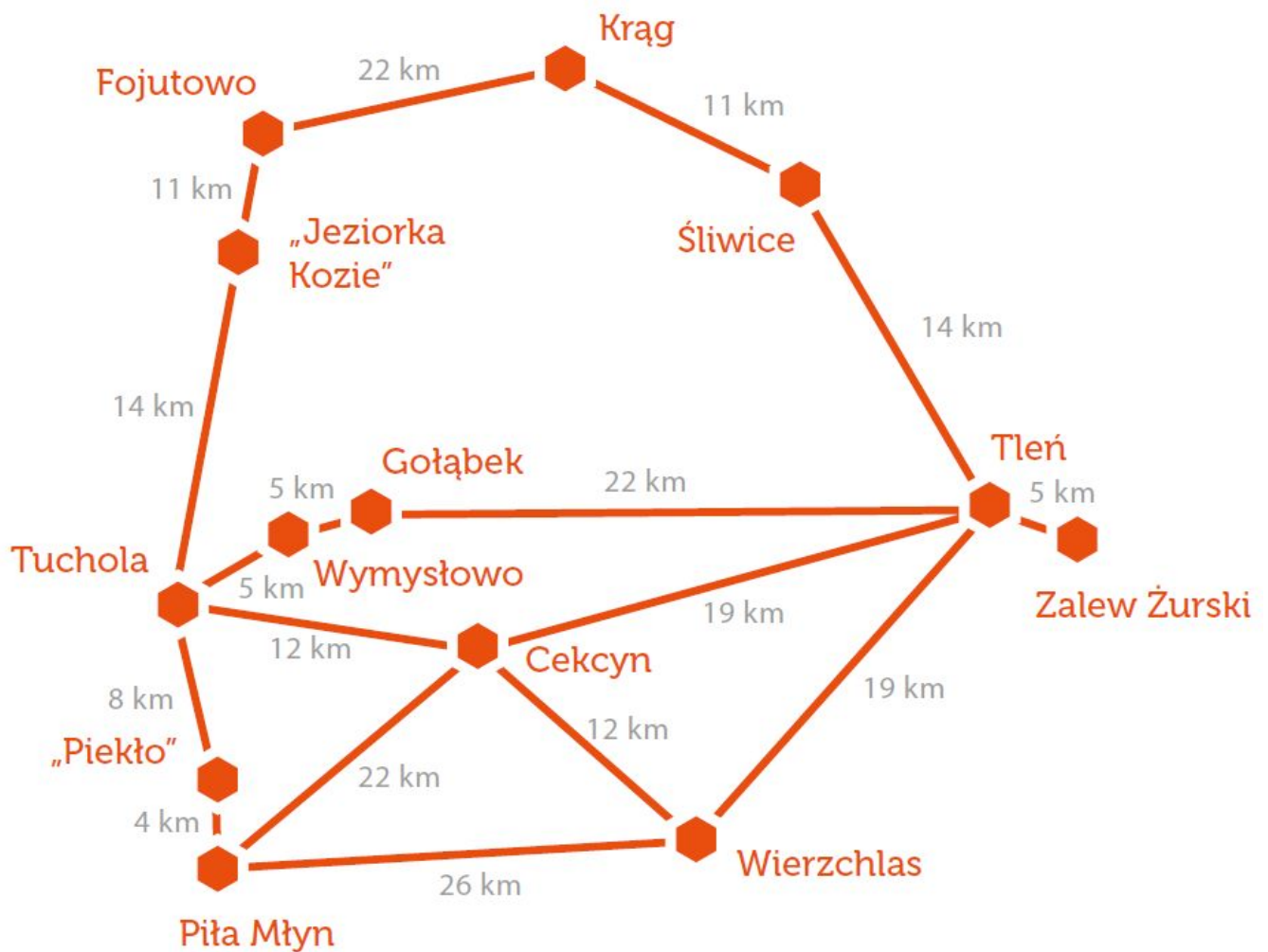
Kosznajderia

Kosznajdrzy byli potomkami sprowadzonych w XV w. z Dolnej Saksonii Niemców. Przybysze zajęli pierwotnie kilka wsi między Tucholą, Chojnicami a Kamieniem Krajeńskim. W XIX w. Kosznajderia liczyła już kilkanaście osad. Grupa ta była świadoma swego pochodzenia i odrębności kulturowej. Po 1945 r. zamieszkujący pogranicze kaszubsko-tucholskie Kosznajdrzy musieli opuścić zajmowaną od ponad trzech wieków ziemię. Pozostało po nich kilkanaście drewnianych chat, a w Silnie urządzono niewielkie muzeum poświęcone ich kulturze.

więcej w materiale źródłowym na www.nasze.kujawsko-pomorskie.pl

Bory Tucholskie

zapraszają gości szczerym zawołaniem: „Las Was powita a ludzie ugoszczą”. Czeką nas niezwykła wizyta. Oto otwierają się przed nami wrota Rezerwatu Biosfery UNESCO stworzonego w oparciu o więzi człowieka z naturą... Namacalne, wszechobecne, kojące.

Cekcyn

nad malowniczym Jeziorem Wielkim Ciekocińskim znajdziesz strzeżone kąpielisko, wypożyczalnię sprzętu wodnego, pole do mini golfa i amfiteatr nawiązujący do tradycyjnej zabudowy borowiackiej. Ciekocin znany jest wśród wędkarzy - ryby biorą tu, aż miło!

Fojutowo

intryguje nie tylko koneserów zabytków hydrotechnicznych. Akwedukt, będący „skrzyżowaniem” dróg wodnych - płynącej dołem Czerskiej Strugi i płynącego górą Wielkiego Kanału Brdy, wzorowany na antycznych rzymskich obiektach, zbudowany został przez pruskich inżynierów w latach 1845-49. To istotny element działającego tu dawniej systemu nawadniającego.

Foto Daniel Pach

Gołąbek - park dendrologiczny „Nad Stążką”

ponad 100-letni drzewostan nad rzeką Stążką tworzy oazę dla miłośników przyrody. Można tu podziwiać ok. 150 zinwentaryzowanych gatunków drzew i krzewów, w tym modrzew japoński, leszczynę turecką, cyprysik błotny, żywotnik japoński, brzozę omszoną i pęcherznicę kalinolistną. Kładki na bagnach wprowadzą Cię w świat ptactwa błotnego, odsłaniając też ciekawe gatunki roślin.

Park dendrologiczny „Nad Stążką” położony jest w sąsiedztwie zabudowań Nadleśnictwa Tuchola w Gołębku, przy trasie Tuchola - Tleń, w odległości 8 km od Tucholi.

Gołąbek - ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Jelenia Wyspa”

przez urokliwy fragment rezerwatu „Bagna nad Stążką” wiedzie 3,5 km trasa będąca kwintesencją Borów Tucholskich. Pełna typowych dla tego regionu pospolitych borów sosnowych urozmaiconych bielą brzoź i majestatycznymi sylwetkami świerków. Leśną harmonię tworzą olsy, łęgi, torfowiska, zbiorowiska wodne i bagienne przecięte wodami Stążki – jednej z najczystszych rzek w Borach Tucholskich. Jej meandry możesz podziwiać z wieży widokowej, a przy odrobinie szczęścia wypatrzeć pełne gracji żurawie.

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Jelenia Wyspa” zlokalizowana jest w pobliżu szosy prowadzącej z Tucholi do Tlenia, w odległości 8 km od Tucholi. Jej początek znajduje się 200 m za siedzibą Nadleśnictwa Tuchola w Gołębku.

Kraż

to niewielka borowiacka wieś, wyróżniająca się charakterystyczną dla Borów Tucholskich drewnianą zabudową z drugiej poł. XIX oraz z początku XX w. Zachowało się tu ok. 20 drewnianych chat o konstrukcji zrębowej, z których część pokryta jest strzechą. Wieś stanowi żywy skansen i objęta została ochroną konserwatorską.

fot. M. Habel

Piła Młyn

zaskakuje swą górniczą historią. W latach 1850-1939 działały tu jedyne na Pomorzu kopalnie węgla brunatnego. Do dziś zachowała się tylko jedna z pięciu - „Montania”, dając początek „Górnictwej Wiosce”, pielęgnującej i odtwarzającej dawne tradycje. Poznasz tu górnicze zwyczaje, odkryjesz kopalniane zapadliska i sztolnię upadową oraz pozostałości technicznej zabudowy kopalni.

Rezerwat przyrody „Jeziorka Kozie”

skrywa cztery śródleśne jeziora. Proces ich zarastania postępuje w wyniku powiększania się torfowisk wysokich, które, odrywając się od brzegu, tworzą wyspy dryfujące po tafli jeziora tam, gdzie je wiatr poniesie. By chronić ten przyrodniczy skarb udostępniono tylko jedno, za to najbardziej malownicze jeziorko. Wiedzie do niego drewniana kładka, którą dotrzesz na skraj wodnej tafli.

Do rezerwatu dotrzeć można pieszo lub rowerem, najlepiej od Woziwody. Dojazd samochodem możliwy drogami: Woziwoda - Rytel lub Woziwoda - Zapędowo na wysokość rezerwatu, po czym po pozostawieniu samochodu na leśnym parkingu, dojść należy piechotą.

Foto Daniel Pach

Śliwice

przy tutejszym kościele pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej, z inicjatywy ks. Stanisława Sychowskiego, powstała w 1908 r. Grota Najświętszej Marii Panny z Lourdes. Działo się to w pięćdziesiątą rocznicę objawień Matki Boskiej we francuskim Lourdes, gdzie ukazała się 14-letniej Bernadette, pozostawiając ślad w postaci bijącego źródła. Na cmentarzu parafialnym zobaczysz zespół zabytkowych nagrobków, stanowiących przykład małej unikalnej architektury sepulkralnej.

Tleń

położony pośród lasów, nad rozległym Jeziorem Żurskim, otoczony Wdeckim Parkiem Krajobrazowym przyciąga miłośników aktywnego wypoczynku. Kończą tu swój bieg popularne trasy spływów kajakowych. W Tleniu do Wdy uchodzi rzeka Prusina, która w dolnym odcinku tworzy malowniczy przełom o górskim charakterze. Na odpoczynek po intensywnym dniu warto udać się do „Przystanku Tleń” i zwiedzić lokalny browar rzemieślniczy.

Tuchola

- stolica Borów Tucholskich, zaprasza na spotkanie z historią, tradycją i przyrodą regionu. W Muzeum Borów Tucholskich poznasz dawne życie Borowiaków. Dowiesz się jak wyglądały izby borowiackiej chaty, zobaczysz tradycyjne stroje, sprzęty codziennego użytku i narzędzia, które pomagały dawnym mieszkańcom w codziennych zajęciach. Poznasz tu także bogatą faunę i florę Borów Tucholskich.

Uroczysko „Piekło”

to przełomowy odcinek rzeki Brdy, w którym przybiera ona górski charakter. Miejsce to stanowi nie lada wyzwanie dla kajakarzy, porwanych przez bystry nurt rzeki pędzącej pośród głazów i wysokich skarp. Uroczysko wzięło swą nazwę od przeszkody, jaką dla flisaków spławiających tym szlakiem drewno stanowiły zalegające w nurcie Brdy głazy. Piechotą najłatwiej dotrzeć tu oznaczonym na niebiesko „Szlakiem Brdy”.

fot. R. Borzyszkowski

Wierzchlas

otwiera bramy do świątyni przyrody. Rezerwat „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” to skupisko ponad 3500 cisów pospolitych, z których najbardziej wiekowe okazy liczą prawie 700 lat. Magii tego miejsca doświadczył Leon Wyczółkowski - jeden z najwybitniejszych malarzy, rysowników i grafików Młodej Polski. Z inspiracji „Świątym Gajem” zrodziło się ponad 100 prac artysty. Wiele z nich zyskało uznanie na wystawach krajowych i zagranicznych. Za „portret” cisa „Chrobrego” Wyczółkowski otrzymał pierwszą nagrodę na wystawie w Wenecji.

Wymysłowo

zaprasza na spotkanie z Indianami. W Muzeum Indian Ameryki Północnej zapoznasz się z kulturą, sztuką i życiem codziennym rdzennych mieszkańców Ameryki. Pośród barwnych pióropuszy, strojów, totemów, regaliów, wsłuchasz się w indiańskie opowieści i poznasz historię Sat Okh`a (Długie Pióro) - urodzonego i wychowanego w pierwotnych puszczach Kanady syna Polki i indiańskiego wodza plemienia Szaunisów, którego los przyprowadził do małej osady w Borach Tucholskich.

Zalew Żurski

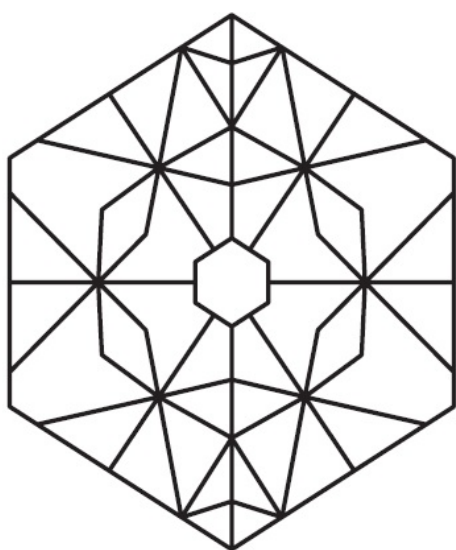
to położony wśród lasów zbiornik wodny, powstały w wyniku utworzenia elektrowni wodnej w Żurze. Jest ostoją bobrów, wydr i ptactwa wodnego. W stromych skarpach wypatrzyć można jaskrawe zimorodki. Nad Jeziorem Żurskim wznosi się punkt widokowy „Zatoki”, z którego zaobserwujesz największą część Zalewu, wraz ze znajdującą się w jego centrum wyspą Maderą.

Do punktu widokowego można się dostać jedynie pieszo lub rowerem górskim. Od miejsca postojowego dzieli go 500 m.

Foto Daniel Pach

Punkty pieczętkowe w konstelacji BORY TUCHOLSKIE:

Tuchola

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Punkt Informacji Turystycznej w Tucholi
ul. Podgórna 3

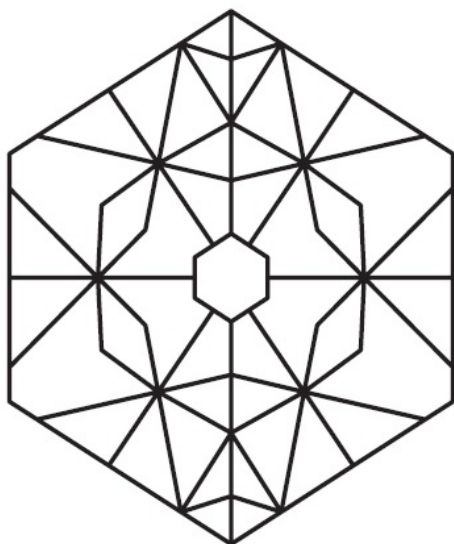
maj/czerwiec/wrzesień

pn. - pt. 8-16

lipiec/sierpień

pn. - pt. 8 - 16

sb. - nd. 10 - 16

Tleń

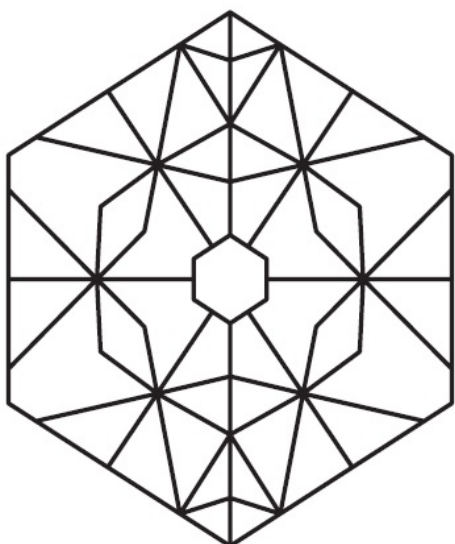
kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Przystanek Tleń

ul. Bydgoska 2, Tleń

maj-wrzesień

pn. - nd. 7.15 - 21 (pt. i sb. do 22)

Dworek Wymysłowo

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Dworek Wymysłowo

Wymysłowo 1

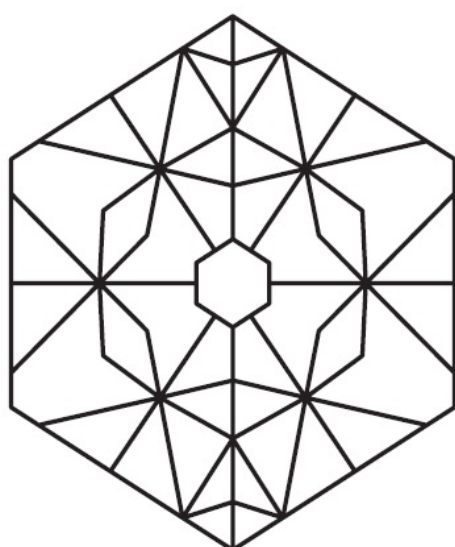
maj-sierpień

pn. - nd. 9 - 22

wrzesień

nd. - czw. 9 - 20

pt. - sb. 9 - 22

Górnica Wioska

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Górnica Wioska

ul. Świerkowa 11, Piła Młyn

maj/czerwiec/wrzesień
nd. 12 - 17
lipiec-sierpień
wt. - nd. 12 - 17

BORY TUCHOLSKIE
Język Polski

adres strony: <http://paszport.kujawsko-pomorskie.travel/pl/bory-tucholskie-2>

Odnosiniki

[1] <http://paszport.kujawsko-pomorskie.travel/pl/bory-tucholskie-2>